

➔ **ZHOUBNÉ ONEMOCNĚNÍ DĚLOHY**
PŘEHLED ZÁKLADNÍCH FAKTŮ

Co je zhoubné onemocnění dělohy?

Za překlad této brožury srdečně děkujeme MUDr. Jindřichu Góbelovi, za doplnění textu děkujeme také MUDr. Filipu Frůhaufovi, Ph.D.

Tisk této informační brožury zaplatil nadační fond Hippokrates.

Nadační fond Hippokrates
www.nadace-hippokrates.cz

Pacientská organizace VERONICA, z.ú.

Organizace sdružující pacientky s karcinomem vaječníku, děložního hrdla, dělohy a vulvy a ženy s genetickou mutací BRCA.

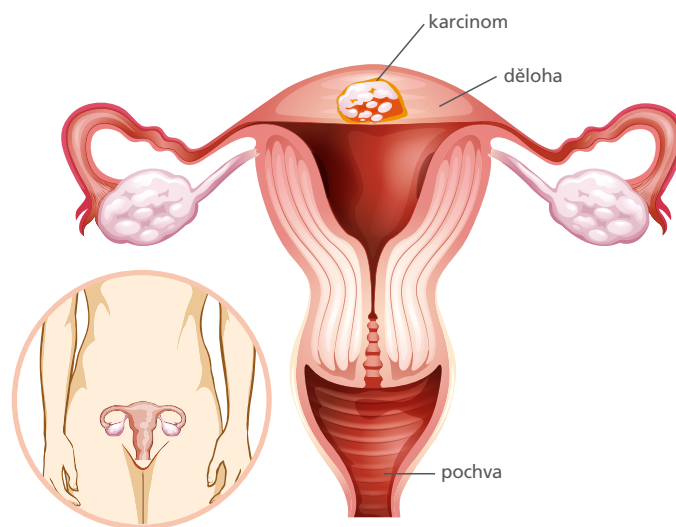
info@pacientska-organizace.cz

www.pacientska-organizace.cz

Děloha je dutý orgán tvořený hladkou svalovinou sloužící k vývoji plodu během těhotenství. Zhoubné onemocnění dělohy je čtvrtým nejčastějším zhoubným nádorem u žen žijících v Evropě. V České republice onemocní rakovinou dělohy zhruba 2 000 žen každý rok.

Nejčastějším typem rakoviny dělohy je karcinom endometria, který vzniká ze sliznice dělohy - latinsky endometrium. Tradičně se karcinomy endometria dělily na dva typy, které se od sebe lišily mikroskopickým vzhledem a zejména klinickým chováním.

V současnosti se více uplatňují molekulárně-genetické charakteristiky karcinomů endometria, které umožňují odhadovat jejich agresivitu, především riziko opakování nádoru, s vyšší přesností.

➔ Jak je rakovina dělohy diagnostikována?

Prvním příznakem rakoviny dělohy je nejčastěji abnormální krvácení z pochvy:

- jakékoliv krvácení po menopauze
- v produktivním věku – zejména krvácení mezi dvěma cykly, méně často krvácení po styku (před menopauzou je karcinom endometria vzácný)

další možné příznaky:

- výtok z pochvy
- bolesti při styku
- bolesti v podbříšku

Vyšetření zahrnují:

- standardní gynekologické vyšetření
- ultrazvukové vyšetření pánve přes pochvu nebo konečník
- cytologický stěr z děložního čípku
- hysteroskopie: lékař prohlédne dutinu děložní hysteroskopem – úzkou trubicí s optickým zařízením a odebere vzorek tkáně pod kontrolou zraku

nebo

- kyretáž: lékař kyretou odstraní sliznici děložní dutiny a děložního hrdla

nebo

- biopsie endometria pipellou: lékař odebere vzorek tkáně z dutiny děložní tenkou trubičkou vytvořeným podtlakem

Jak předcházet rakovině dělohy?

Mezi rizikové faktory rakoviny dělohy patří:

- pokročilý věk – naprostá většina případů je diagnostikována u žen po menopauze (přechodu)
- nadměrná expozice estrogenům – časný zahájení menses, pozdní menopauza (přechod)
- obezita – vlivem nadměrné produkce estrogenů v tukové tkáni
- cukrovka – často je spojena s obezitou, způsobuje sníženou citlivost tkání k inzulinu, což může podpořit nádorový růst
- dlouhodobé užívání samostatných estrogenů jako substituční terapie po menopauze u žen s dělohou
- výskyt rakoviny dělohy u matky nebo sestry
- Lynchův syndrom – vrozená dispozice, u které je u nositelky zvýšené riziko vzniku rakoviny tlustého střeva a dělohy do mladšího věku
- dlouhodobá léčba tamoxifenem – lék používaný v léčbě rakoviny prsu, riziko rakoviny dělohy zvyšuje pouze u žen po menopauze (přechodu)
- bezdětnost

V současné době nemáme k dispozici screeningové vyšetření. Přesto se daří rakovinu dělohy zachytit u většiny žen v časném stadiu, díky výskytu nepravidelného krvácení, kdy se jedná o dobře léčitelné onemocnění. Přestože většina žen s abnormálním krvácením z dělohy nemá rakovinu dělohy, je důležité, aby ženy s tímto příznakem konzultovaly svého gynekologa, zejména pokud krvácí po menopauze (přechodu). Může se jednat o časný příznak nádorového onemocnění.

Ženy, které jsou ve zvýšeném riziku vzniku zhoubného onemocnění dělohy z důvodu rodinné dispozice, by měly být častěji gynekologicky vyšetřovány.

Faktory, které vedou ke snížení rizika vzniku rakoviny dělohy:

- udržování zdravé hmotnosti vyváženou stravou s nižším podílem tuků již od časně dospělosti
- fyzická aktivita a zdravá životospráva
- pití kávy s obsahem kofeinu, ale i bezkofeinové
- těhotenství a porody
- dlouhodobé užívání moderní antikoncepce (kombinace estrogenů s gestagenem nebo jen gestageny)
- užívání kombinované hormonální substituční terapie (HRT) s estrogeny a gestagenem (je ale třeba mít na paměti, že dlouhodobé užívání HRT mírně zvyšuje riziko rakoviny prsu)

➔ Jaká je léčba zhoubného onemocnění dělohy?

Ženy s rakovinou dělohy mají relativně dobrou prognózu. Asi **80 - 95 %** žen přežívá více než 5 let, pokud je v době stanovení diagnózy nádor omezen na dělohu. Přežití je nižší, pokud v době stanovení diagnózy je nádor rozšířen na děložní čípek, vaječníky, vejcovody nebo v dutině břišní.

Standardem léčby rakoviny dělohy je léčba chirurgická, odstranění dělohy (hysterektomie), vaječníků a vejcovodů. Pokud jsou přítomny rizikové faktory, pak může být po operační léčbě doporučeno ozáření (radioterapie) a/nebo chemoterapie. V některých případech je možná i hormonální léčba. Konzervativní léčba pomocí hormonů může být zvažována ve specifických případech u mladých žen se snahou o zachování plodnosti.

Operace je metodou první volby pro většinu žen s rakovinou dělohy, pokud to jejich zdravotní stav dovolí. Rozsah operace závisí na typu nádoru. Minimálním výkonem je odstranění dělohy s vejcovody (hysterektomie) a většinou i vaječníky. V některých případech jsou při operaci vyjmuty i lymfatické uzliny k histologickému vyšetření. V současnosti je odstranění všech uzlin v pánevi a podél velkých cév často nahrazováno odstraněním jen tzv. strážných uzlin, které jsou první na řadě při případném šíření nádoru. U pokročilých stadií choroby se chirurgický výkon řídí snahou odstranit veškerá viditelná ložiska.

Ozařování je hlavní způsob léčby žen, jejichž zdravotní stav neumožňuje operaci, nebo pokud při operaci není možné vyjmout veškerý nádor. Dále je indikováno pooperačně ke snížení rizika návratu nádoru. Ozáření je aplikováno dvěma způsoby: zevně - na celou pánev nebo vnitřně - pomocí válce zavedeného do pochvy. Tyto způsoby ozařování mohou být podány buď samostatně, nebo, pokud je to nutné, jeden po druhém.

Chemoterapie se používá u žen s pokročilou rakovinou dělohy. Chemoterapie je doporučována i po operaci agresivních typu karcinomů endometria. Podání chemoterapie může vést v indikovaných případech k výraznému zlepšení prognózy, vždy však musí být uzpůsobeno celkovému stavu pacientky. Nežádoucí účinky chemoterapie jsou v současnosti dobře zvladatelné podpůrnou léčbou. I přesto je potřeba přihlídnout k biologickému věku pacientky a jejím dalším chorobám.

Hormonální léčba založená na gestagenech se používá u žen s méně agresivním onemocněním, především pokud není možná jiná varianta léčby. Své místo má hormonální léčba také při návratu onemocnění (recidiva). Jedná se o vhodnou terapii zejména u nádorů s výskytem hormonálních receptorů.

V rámci klinických studií se testují i další možnosti léčby rakoviny dělohy označované jako **tzv. cílená biologická terapie.**

Další informace

- ENGAGe: <http://esgo.org/ENGAGe>
- ESGO: <http://esgo.org>
- Onkogyneklogické centrum 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze: www.onkogyn.cz
- **Pacientská organizace Veronica:** www.pacientska-organizace.cz
Organizace sdružující pacientky s karcinomem vaječníku, děložního hrdla, dělohy a vulvy a ženy s genetickou mutací BRCA.
- **Edukační videa na stránkách nadačního fondu Hippokrates:**
www.nadace-hippokrates.cz/edukacni-videa-pro-pacientky/

VERONICA
pacientská
organizace

NADAČNÍ FOND
HIPPOKRATES

ENGAGE (European Network of Gynaecological Cancer Advocacy Groups) publikuje sérii informačních brožur, která pomáhá zvyšovat povědomí o gynekologických nádorových onemocněních. ENGAGE tak podporuje své členy a informuje pacientky, naplňuje tím své základní poslání, kterým je osvěta.

ENGAGE je evropským společenstvím, sdružujícím pacientky a odborníky, kteří společně bojují proti zhoubným gynekologickým nádorům (vaječnicků, dělohy, děložního hrdla, zevního genitálu i jiným vzácnějším nádorům). ENGAGE byla založena v roce 2012 Evropskou onkogynekologickou společností ESGO (the European Society of Gynaecological Oncology). Více informací je Vám k dispozici na www.esgo.org/network/engage/.